

به نام خدا

اقدامات مدیران زن مدرسه در بهبود کیفیت آموزشی

مولفان :

سمیرا الانی

فهیمة الانی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: الانی، سمیرا، ۱۳۶۵-
عنوان و نام پدیدآور: اقدامات مدیران زن مدرسه در بهبود کیفیت آموزشی/مولفان سمیرا
الانی، فهیمه الانی.
مشخصات نشر: ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۶۱ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۵۵۱-۲
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه: ص. ۵۱- ۶۱.
موضوع: مدرسه‌ها -- ایران -- مدیریت و سازماندهی

School management and organization -- Iran

Women executives -- Iran

مدیران زن -- ایران

شناسه افزوده: الانی، فهیمه، ۱۳۵۹-
رده بندی کنگره: LB۳۰۱۲/۴
رده بندی دیویی: ۳۷۱/۲۰۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۷۶۹۴۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: اقدامات مدیران زن مدرسه در بهبود کیفیت آموزشی

مولفان: سمیرا الانی - فهیمه الانی

ناشر: ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)

صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲

چاپ: زیرجد

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب‌رسان:

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۵۵۱-۲

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

۵	فصل اول
۵	کلیات
۵	مقدمه
۱۱	اهمیت موضوع
۱۵	فصل دوم
۱۵	مبانی نظری
۱۵	مقدمه
۱۵	آموزش و پرورش
۱۶	آموزش
۱۹	تعریف مدیریت
۲۰	مدیریت آموزشی
۲۰	تاریخچه مدیریت آموزشی
۲۳	تحولات رشته مدیریت آموزشی از دهه ۱۹۷۰
۲۴	شیوه‌های مدیریت و رهبری آموزشی
۲۴	شیوه مستبدانه (مدیریت استبدادی)
۲۴	شیوه کنترل و داوری
۲۵	شیوه مشارکتی (آزادمنشانه)
۲۶	عصر رهبری بهجای مدیریت
۲۹	اهداف مدیریت آموزشی
۲۹	وظایف اساسی مدیریت آموزشی
۳۱	برنامه آموزشی و تدریس

۳۱	امور دانش‌آموزان و دانشجویان
۳۱	امور کارکنان آموزشی
۳۲	مهارت‌های لازم برای مدیر آموزشی
۳۵	حضور زنان در مدیریت
۳۶	زنان در سازمان‌ها
۳۸	تأثیر روش مدیریت بر جایگاه زنان در سازمان
۳۹	علل عدم پیشرفت زنان در مدیریت
۴۱	عوامل مؤثر بر مدیریت زنان
۴۱	عوامل اجتماعی و فرهنگی
۴۴	عوامل خانوادگی
۵۱	منابع و مآخذ

فصل اول

کلیات

مقدمه

آموزش و پرورش، وسیله رسیدن آدمی به نهایت شرافت انسانی است. کانت معتقد است: بشر، تنها با تعلیم و تربیت، به کمال می رسد و آدمی چیزی جز آنچه تربیت از او می کند نیست، از این رو مسئله تعلیم و تربیت بزرگترین و دشوارترین مسئله ای است که انسان با آن درگیر است و تنها آفریده ای است که به آن محتاج است (بروج و ندیمی، ۱۳۷۸). بقای نظام تعلیم و تربیت، از طریق آموزش سنتی با تکیه بر مطالب مندرج در کتاب های درسی و نگرش به دانش آموزان به عنوان موجودی مطیع و گیرنده دانش و محور دانستن معلم در جریان تعلیم و تربیت، در دنیای پرشتاب امروزی امکان پذیر نیست (کیامنش، ۱۳۹۳). آموزش در ایران بیشتر با استفاده از روش های سنتی و به گونه معمول سخنرانی انجام می شود و رویکرد معلم محوری و دانش محوری بر آن حاکم است. روش تدریس سنتی، به جای پرورش و ظهور خلاقیت، سبب نابودی و حذف آن می

گردد. شیوه های آموزش سنتی، به دلیل عدم طرح موضوع های بحث برانگیز، محیط آموزشی ملال آور ایجاد می کند (بهرنگی و نصیری، ۱۳۹۵). کلاس های درس، محیط های اجتماعی هستند که با هدف تسهیل یادگیری در فراگیران، سازمان داده می شود. بدون شک فراهم کردن جو کلاسی مناسب، لازمه فرایند یاددهی یادگیری است (مصرآبادی، ۱۳۹۴). امروزه فرایند جهانی شدن، راه را به سوی جامعه ای دانش مدار می گشاید، که در آن دانش و اطلاعات، محور رشد و توسعه هر جامعه ای خواهد بود. بدیهی است رویارویی با چالش های جوامع دانش مدار، نیازمند بازنگری و طراحی مجدد نظام های آموزشی و فرایند آموزش است (پیرکمالی و همکاران، ۱۳۹۷)، مدرسه از مهم ترین نهادهای اجتماعی، تربیتی و آموزشی و اصلی ترین رکن تعلیم و تربیت است که به منظور تربیت صحیح دانش آموزان در ابعاد مختلف علمی و اجتماعی و بر اساس اهداف مصوب دوره های تحصیلی و همچنین برابر ضوابط و دستورالعمل های آموزش و پرورش تأسیس و اداره می شود (کرمی و نصیری، ۱۳۹۹). با توجه به این ابعاد متعدد تربیتی و حوزه های مختلف آموزشی، نیاز است تا سبک مدیریتی مطلوب و مناسب هدایتگر آن باشد؛ زیرا با سبک مدیریتی مناسب، مدیران می توانند اهداف آموزشی را به درستی به اجرا درآورند و معلمان نیز می توانند به اهداف فردی دست یابند که از آن جمله، مدیریت موفق است (ماسون^۱ و همکاران، ۲۰۱۹). مدیران مدارس تأثیر چشمگیری بر پیامدهای مدرسه دارند. اثر مدیران برجسته در افزایش بهره وری سازمانی امروزه به خوبی در سازمان های آموزش و پرورش آشکار است (رستمی هفشجانی و همکاران، ۱۳۹۹).

^۱ . Mason

کیفیت مدارس از مهمترین مسائل و دغدغه های اصلی نظام آموزش و پرورش در اکثر کشورهای جهان می باشد و به عنوان پایدارترین شکل نهاد آموزش و پرورش همواره در قبال کیفیت خود مورد پرسش قرار گرفته است (الویزر^۱، ۲۰۱۴). کیفیت مهمترین معیار توسعه آموزش است. موضوع کیفیت در اکثر نظام های آموزشی، به یکی از مفاهیم اساسی در سیاست گذاری های کلان آموزشی مبدل شده و در حال حاضر یکی از موضوعات اصلی همه مباحث آموزشی می باشد و ارتقا و بهبود آن مهمترین وظیفه سازمان های آموزشی است (مرادی و کردلو، ۱۴۰۰). با شیوع گسترده و ویروس کرونا مدیران آموزشی مدارس نیز با چالش های زیادی مواجه شده اند. پژوهش حاضر با هدف تحلیل تجارب زیسته مدیران زن در مدارس در مسیر بهبود کیفیت آموزشی در زمان شیوع همه گیری ویروس کرونا انجام گرفت. در این فصل ابتدا بیان مساله و سپس ضرورت و اهمیت پژوهش و اهداف و سوالات و تعاریف متغیرها آورده شده است.

اصلی ترین وظیفه نظام آموزشی بر عهده مدارس به عنوان واحدهای فنی نظام می باشد. مدارس از سازمان های مهم آموزشی هستند و تأثیر زیادی در آینده اجتماع و کشور دارند. چون موضوع اصلی و محور اساسی تمام فعالیت های آنها انسان است و مهمترین و اصلی ترین موضوع در ارتباط با انسان، تعلیم و تربیت او می باشد (قراخانی و صالحی، ۲۰۱۶). علاوه بر این مدیران رکن اصلی مدارس می باشند و در درون مدارس کار و وظیفه سنگینی بر عهده آنها است. علاوه بر این مدیران باید دارای یک سری مهارتها و توانایی

^۱ . Ulewicz

ها در ارتباط با دانش آموزان و والدین آنها و نیروی انسانی که در درون مدارس مشغول فعالیت هستند باشند تا بتوانند به اهداف عالی نظام آموزشی دست یابند (ربانی خوراسگانی و همکاران، ۱۳۹۲). در این خصوص برخی از صاحب نظران اعتقاد دارند که با در نظر گرفتن فعالیت های پیچیده مدارس قرن ۲۱ مدیران نقش حیاتی و محوری در اثر بخشی و بهبود مدرسه و یادگیری دانش آموزان بر عهده دارند (ساهنی و همکاران، ۲۰۱۴). با توجه به نقش بسیار مهم و مؤثر رهبری و مدیریت در مدارس امروز، تعدادی از صاحب نظران اعتقاد دارند که مدیریت مدرسه به یکی از چالش برانگیز ترین و مهم ترین شغل ها در جامعه امروزی مبدل شده است (آلن، ۲۰۱۳). مدیریت مدارس یکی از شغل هایی است که نیازمند کسب دانش و شایستگی ها و مهارت هایی برای بهبود یادگیری فراگیران می باشد چون نه تنها موفقیت مدیر، بلکه پیشرفت تحصیلی همه دانش آموزان نیازمند برخورداری منظم از این ویژگی های صلاحیت ها و مهارت ها می باشد (سالیس^۱، ۲۰۱۶). در آستانه قرن بیست و یکم، تحولات بنیادین در فرآیندها، روش ها و محصولات آموزش عالی در جهان صورت گرفته است. انفجار اطلاعات، توسعه ارتباطات، تحولات در نظام های اداره حکومت، تحولات فرهنگی و بهم پیوستگی جوامع جهانی، نگاه آموزش عالی را دستخوش تغییر و تحول اساسی نموده است (بالیسی^۲، ۲۰۱۴). با توجه به قدرت تکنولوژی دیجیتال و گسترش اطلاعات، آموزش عالی در آستانه یک انقلاب عظیم قرار گرفته است. با فن آوری های جدید، راهبردهای آموزشی جدید، توسعه و بسیاری از موانع ارتباطی از بین می رود. فن آوری اطلاعات و ارتباطات،

^۱ . Salis

^۲ . Balisi

الگوی فکری آموزش را دگرگون، مدل های موجود را غنی تر و شیوه های جدید آموزش و یادگیری را پیشنهاد می کند (مدانلو و سالاریان^۱، ۲۰۱۲). در چند ماه گذشته چشم انداز آموزش عالی جهانی به دلیل گسترش ویروس کرونا (که به کوید-۱۹ نیز مشهور است) شدیداً دستخوش تغییر شده است. ویروس کرونا بزرگ ترین تهدید بشریت در روزهای اخیر است. این بیماری چه بسا جان صدها هزار انسان را تهدید می کند و دست آوردهای علوم مختلف را به چالش می کشاند؛ اما این بیماری، حرکت آرام و دور آهسته دنیا برای نیل به کمال را نمایان کرد (ریید^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). فرصت های بزرگ از درون تهدیدهای کرونا ویروس برای جوامعی اتفاق خواهد افتاد که خویشن خویش را نیازند و با مهارت و کاردانی، مسیرهای منتهی به تهدید را شناخته و متناسب با تهدید، فرصت به وجود آورند. (کواکورلی^۳، ۲۰۲۰). در چنین وضعیتی برگزاری آموزش های برخط در فضای الکترونیک و مجازی در دانشگاه ها و مدارس، با همه مشکلات و تنگناها مورد توجه قرار گرفته و کرونا زبان گویای بسیاری از نقایص و مشکلات شده است (یانگ^۴، ۲۰۲۰). مؤسسات آموزش عالی دنیا در واکنش به این وضعیت اضطراری جهانی، مجبور شده اند، پردیس های دانشگاه ها را تعطیل کنند و به یادگیری آنلاین و ابزارهای دیجیتال روی بیاورند. در نتیجه شیوع کرونا، دانشگاه ها با چالش های بی سابقه ای روبرو هستند (محمدی و همکاران، ۱۳۹۹). در شرایطی که ویروس کرونا، دانشجویان و

1 . modanloo & salarian

2 . Read

3 . Quacquarelli

4 . Yang

مؤسسات بیشتری را به ملاقات و ارتباط از طریق ابزارهای دیجیتال مجبور می کند، روش های دیجیتال و آنلاین، اهمیت بیشتری پیدا می کند (کواکورلی، ۲۰۲۰). نظام آموزشی و فعالیت های اساسی که در آن صورت می گیرد یعنی آموزش منابع و سرمایه های انسانی، اساس توسعه پایدار بشمار می آیند. بر این اساس کمیت و کیفیت این آموزش نقش بسزا و تعیین کننده ای در رفاه و سعادت ملت ها ایفا می کند، هدف همه نظام های آموزشی برپا کردن مدارس خوب و با کیفیت می باشد (میرشفیعی لنگری، ۱۳۹۴). مدارس به عنوان سازمان های آموزشی و پرورشی همانند هر سازمان دیگری برای بقای عمر خود نیازمند تضمین کیفیت و جلب رضایت ذی نفعان به عنوان سرمایه های بزرگ اجتماعی هستند. ارتقاء کیفیت امور آموزشی و پرورشی و عملکرد مدارس نیز نیازمند حرکت بر روی یک مدل تعالی بخش و رشد آفرین است (کرباسیان، ۱۳۹۵). مدرسه به عنوان یک نهاد اجتماعی حساس، نقش بسیار پر اهمیتی در دستیابی به اهداف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بر عهده دارد و شرط دستیابی به این هدف ها، ایجاد و تقویت محیط های جذاب و با کیفیت می باشد. کیفیت در مدارس نیازمند تلاش و کار جمعی و هماهنگی همه عوامل داخلی و خارجی در درون نظام مدرسه است (شرف، ۱۳۹۶). دوهرتی^۱ (۲۰۰۸) معتقد است که کیفیت در آموزش و پرورش مسئله ای پیچیده و چند بعدی است و به تغییر یا تغییراتی که در رفتارهای دانش آموزان پدید می آید گفته می شود. بلوم^۲ (۲۰۱۴) هم کیفیت را مهمترین متغیر آموزشی بیان می کند و اعتقاد دارد که روابط معلم و دانش آموز و دانش آموزان باهم، مواد آموزشی، تنظیم محتوا و هدف های آموزشی، در دسترس

^۱ . Doherty

^۲ .Blum